

Een bekentenis van onmacht

Mark Deweerdt in De Tijd van 16 oktober 2004

...

Dialogoog

Het federale parlementaire jaar begon dinsdag, conform een nog jonge, door Jean-Luc Dehaene in 1993 ingezette traditie, met een regeringsverklaring waarin eerste minister Guy Verhofstadt de hoofdlijnen van de begroting van 2005 voorstelde, de beleidsplannen van het kabinet voor het komende jaar ontvouwde en een bekentenis deed. "Wat wij de afgelopen weken hebben gezien, was geen fraai schouwspel. De test van de werking van ons federaal staatsbestel is voorlopig niet bijster goed geslaagd", zei hij. Was het van de premier niet iets te goedkoop de werking van de weliswaar onvolmaakte federale staatsstructuur af te meten aan de vastgelopen besluitvorming over de expansieplannen van het koerierbedrijf DHL?

In de DHL-zaak is er inderdaad nood aan wat Verhofstadt "dialogoog tussen de verschillende regeringen" noemde, om de eenvoudige reden dat de federale regering enerzijds en de Vlaamse en de Brusselse regering anderzijds over exclusieve bevoegdheden beschikken. De vaststelling klonk echter weinig geloofwaardig uit de mond van iemand die de Vlaamse en de Brusselse regering pas eind augustus voor overleg uitnodigde, nadat hij al op 16 januari had verzekerd dat DHL zijn Europees operationeel hoofdkwartier in België zou kunnen vestigen, hetzij in Zaventem, hetzij in Bierset, Jehonville of op een nieuw te bouwen luchthaven. Beweren dat de federale regering alleen maar "go between" is tussen DHL en de gewesten, zoals Verhofstadt gisteren deed, is evenmin ernstig.

"Dialogoog" is ook het middel waarmee de premier de kwestie Brussel-Halle-Vilvoorde (BHV) hoopt op te lossen. De indeling van het land in kieskringen voor de Kamer, de Senaat en het Europees Parlement is nochtans een exclusief federale bevoegdheid. Dat Verhofstadt de gewesten en de gemeenschappen uitnodigt om mee te werken aan "een duurzame en doorzichtige oplossing", gaat in tegen de bevoegdheidsverdeling en is een bekentenis van zijn onmacht in de paarse coalitie een oplossing te vinden. Waarom, trouwens, moet er voor BHV een oplossing komen die gedragen wordt door een brede consensus in de twee grote gemeenschappen, terwijl het migrantenstemrecht mocht worden ingevoerd tegen de wil van een ruime meerderheid van de volksvertegenwoordigers van de Vlaamse gemeenschap?

Verbranden

Met de brede consensus in de twee gemeenschappen bedoelt Verhofstadt dat CD&V zich, om het met Dehaene te zeggen, 'moet verbranden' aan de prijs die Vlaanderen geacht wordt te betalen voor de splitsing van de kieskring. Gaan de christen-democraten in die val trappen? De VLD zegt dat het Vlaamse splitsingsvoorstel geen instrument mag zijn om de federale regering te doen vallen. Intussen lijkt het erop dat de liberalen van BHV een instrument maken om het kartel tussen CD&V en de N-VA te breken. De partij van Geert Bourgeois kan zich immers geen enkele toegeving over BHV veroorloven.

Waarom ook zou Vlaanderen een prijs moeten betalen voor de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde? Natuurlijk is het een eis van de Vlaamse partijen, maar het is tegelijk de laatste fase in de realisatie van een eis die de Walen al in 1921 hebben gesteld. Toen in dat jaar aan een nieuwe bestuurstaalwet werd gewerkt om eens en voorgoed een einde te maken aan de verfransing van Vlaanderen, waren de Vlamingen bereid in heel België de tweetaligheid te aanvaarden. De Walen hebben zich daar resoluut tegen verzet. Daarom werd beslist van Vlaanderen en Wallonië eentalige gebieden te maken en de tweetaligheid te beperken tot de hoofdstad Brussel en haar agglomeratie.

Dat territorialiteitsbeginsel werd in 1932 versterkt en is de grondslag geworden van de federale staatsinrichting. Het kreeg zijn toepassing in de vastlegging van de taalgrens in 1962, in de begrenzing van Brussel tot de 19 gemeenten (en de invoering van faciliteiten in zes randgemeenten) in 1963, in de grondwettelijke erkenning van de taalgebieden en de invoering van gemeenschappen en gewesten in 1970, in de afschaffing van het in 1963 opgerichte afzonderlijke arrondissement van de zes randgemeenten in 1971, in de splitsing van de provincie Brabant in 1995. Het is de logica zelf dat het territorialiteitsbeginsel wordt doorgetrokken in de verkiezingsorganisatie, zoals het moet worden doorgetrokken in de gerechtelijke organisatie. Daar hoeft Vlaanderen geen prijs voor te betalen. Daar hoeft het ook geen politieke of institutionele crisis voor te vrezen. Als de Walen enkele tienduizenden Franstalige inwoners van Vlaams-Brabant belangrijker vinden dan de miljarden die zij elk jaar via de transfers van Vlaanderen krijgen, is dat hun keuze.

Mark Deweerdt

16/10/2004

Copyright © De TIJD